

O S S I A N 35
och hans
S Å N G E R.

Academisk Afhandling,

hvars första del *[Canc. t. prod.]*

under inseeende af

MAG. PEHR DANIEL AMAD. ATTERBOM

Professor i Ästhetiken och Vitterheten, Riddare af K. N. O.

En af de Aderton i Svenska Akademien,

Ledamot af åtskilliga Lärda Samfund

för

Philosophiska Graden

utgifven af

Författaren

STEN JOHAN STENBERG

af Vermlands Nation

kommer att offentlig försvaras

på Gustavianska Lärosalen d. 4 Junii 1842

p. v. t. f. m.

Upsala, 1842.

WAHLSTRÖM & LÅSTBOM.

DE HULDASTE FÖRÄLDRA

helgas denna ringa gård

af

Sonlig kärlek, vördnad och tacksamhet.

I N L E D N I N G .

Tilläfventy

Tilläfventyrs torde det synas mången förmätet af en nybörjare i kritikens verld, att våga inlåta sig på ett fält, der så mången veteran i densamma, med skarpare blick och säkrare steg, irrat vilse. Men såsom ursäkt må dock gälla en innerlig förkärlek för detta rika ämne, och en omotståndlig benägenhet att lyssna till dessa "*stora ljud*" från en dunkel forntid, hvilka, mer och mer försvinnande, endast med några matta toner ännu lefva qvar på Folksagans bleknande läppar. Skulle än våra bemödanden att lyfta en flik af den slöja, som döljer dessa Sagominnen, misslyckas, kunna dock svårligen åsigterna om vårt föresatta ämne, genom detta misslyckande, blifva mera fördunklade, mera chaotiskt förvirrade, mera anachronistiskt sammanblandade, än de redan äro; och i denna öfvertygelse, skola vi söka leta oss fram så vidt ske kan, åtminstone till det sannolikaste resultat. Detta kan, enligt vår åsigt, endast ske genom en sträng granskning af de *inre kriterier*, hvilka dessa Sångere erbjuda för sitt upphof och tiden på hvilken de tillkommit. För att rätt kunna begagna dessa kriterier, torde det vara nödvändigt, att, såsom inledning kasta en öfverblick på: det *Celtiska Folket i allmänhet, dess Religions-åsigter, dess Druidväsende och Bardinrättningar*.

Bland de Folk, som i en forntid djupt ingripit i Verldshändelsernas gång, intaga otvifvelaktigt Celterna ett utmärkt rum. De bodde i Britannien, Frankrike, med undantag af dess nordöstliga och sydvestliga del, öfra Italien, Tyskland och Spanien*]. Efter invandringen uti Britannien sönderfaller deras språk märkbart uti tvenne, hvilka, ehuru kanhända uppsprungna ur samma rot**], dock förete märkbara och karakteristiska skiljnader — *Walesiska* eller *Wälska* och *Iriska* eller *Ersiska*, till hvilket sednare det *Gäliska* är en nära anförvandt***]. Det Iriska synes vara det ursprungliga och det, som mest obemängdt bibehållit sig †], det Walesiska har upptagit tillsatser från främmande språk, såsom Tyskan och Latinet.

Celtiska folken egna inrättningar äro de så ryktbara Druid-††] och Bard-ordnarne. Druid-systemet

---

*] Enligt nyare forskningar, af Finn Magnusen, Strimholm och Nilsson, hafva Celter äfven funnits i Skandinavien.

**] Detta gemensamma ursprung har isynnerhet i sednare tider blifvit strängt betvifadt. Vi kunna ej fälla något afgörande utslag. Se Thomas Moore, *The History of Ireland*. Paris 1837. Vol. I. pag. 78 f.

***] Man har velat göra Gäliskan till en mundart af Iriskan, men W. v. Humboldt (i sin afhandling *Ueber die Urbewohner Hispaniens* sid. 165), skiljer dem såsom sjelfständiga språk.

†] Th. Moore, *The History of Ireland*. Vol. I. p. 1.

††] Åtskilliga försök äro gjorda att från olika språk deducera namnet Druid. Owen, en infödd Walesare, säger derom: *Dryw* eller *Derwydd*, i pluralis *Dryod*, eller *Derwyddon* heter en Druid. Ordet härledes från *Rhy*, anseulig, och roten är *Rhy*, ett öfverspändt, exalteradt tillstånd. Druiderna äro således de genom gudomlig ingifvelse inspirerade och upplysta, och derigenom de förnämsta ibland folket, hvilket äfven det dem af Diogenes Laertius och Suidas gifna namn: *Σεμνόθεοι* uttrycker. Barderna äro efter orden sångare. Duvelos, *sur l'etymologie du nom de Druids*, i *Memoires de l'Academie des inscript.* XVIII. pag. 183 anför *Derwydd* såsom sing., *Derwydden* såsom plural. och förklarar det genom *Dé* eller *Di*, Gud, och *Rhuydd*, eller *Rhaidd*, participium af det Iriska tidsordet *Rhuidhim*, eller *Rhuidhim*, tala; således: *Den som talar med Gud*. Davies i *Celtic researches* sid. 159 förklarar namnet annorlunda: "De gamle Britterna kalla en prest eller lärare *Gwydd* eller *Cwyz*, hvilket ord ännu Barden Taliesin brukar. Vidare synes man

egde sitt upphof i Britannien och infördes derifrån uti Gallien, och redan på Cæsars tid måste den, som nogare ville lära känna detsamma i detalj, resa till Britannien (Cæs. B. G. 6: 13). Druidernas orden egde tre underafdelningar, hvilka Cæsar väl icke uttryckligen nämner; men deraf följer dock ej, att icke Han, under den gemensamma benämningen *Druides*, menar alla tre graderna i denna orden. Dessa voro: egentliga *Druides*, *Bardes* och *Ouates* eller *Vates*. *Druiderna* voro *Physiologer* och *Moralphilosopher*, eller, såsom *Diodorus* säger, *Philosopher* och *Theologer* *]; *Barderna* sångare, som i metrisk form föredrogo ämnen, hörande såväl till allvarets höga, som skämtets lekande ton; *Ouaterna* eller *Vaterna* voro en sorts *propheter*, som spådde tillkommande ting. *Druidernas* embete bestod hufvudsakligen uti: att värda Religionen, vara närvarande vid alla utöfningar af densamma, sprida upplysning och innehafva högsta domaremakten **]. Från deras dom kunde ingen vädja, och om den ej åtlyddes, lyste de den skyldige i bann, som bestod uti förbud af deltagande i offren, samt öfriga religieusa handlingar,

---

hafva fördelat gudstjensten mellan en öfver- och underprest. Öfverpresten kallades *Der-wydd*, hvilket är sammansatt af fornbrittiska ordet *Dar* öfre och *Gwydd* prest, eller uppsyningsman. Underpresten hette *Go-wydd* eller *O-wydd*, underuppsyningsman, ofta äfven *Syw* eller *Sy-wydd*, hvilka namn ännu *Taliesin* och *Anevrin* buro." Se härom *Mone's Geschichte des Heidenthums in Nördl. Europa*. Leipzig 1825. Del. 2. sid. 387 ff.

En nyare Förf. förklarar det från Brittiska ordet *Derw*, ek: as *derw* is British for an oak, and *derwydd* is the term for a Druid in the same language, it is probable, that this class of persons was named from the tree, they venerated. *Maximus Tyrius* calls the oak, the Keltic image of the Deity. *Sharon Turner, History of the Anglo-Saxons*. Paris 1840. Vol. I. pag. 43.

*] *Sharon Turner, Hist. of A. S. I. 44.*

**] *Ulli (Druides) rebus divinis intersunt, sacrificia publica ac privata procurant, religiones interpretantur: ad hos magnus adolescentium numerus disciplinae concurrit, magnoque ii sunt apud eos honore. Nam fere de omnibus controversiis, publicis privatisque, constituunt. Cæs. D. B. G. Lib. VI. cap. 43.*

hvilket hade den påföljd, att den bannlyste ansågs fogelfri, satt utom lagarne, och så oren, att han likasom en pestsjuk undveks af alla. (Cæs. B. G. 6: 15).

Stora voro deras privilegier; men stora voro äfven de uppostringar, de måste underkasta sig inman de blefvo invigde i Ordens innersta mysterier, hvilka ansågos så heliga, att de ejingo anförtros åt skrift, utan måste läras i minnet; och såmedelst bevarades genom århundraden flere tusen vers, utan skriftliga hjälpkällor, hvilket företer en stor likhet med förhållandet i den Skandinaviska Norden, der Sångarn aldrig fick sin Brage-lön förr, än han hos ett tillräckligt antal personer inlärt sitt qvåde. Detta faktum ådagalägger fullkomligt orimligheten af deras påstående, som hålla före, att de Ossianiska sångerna omöjligen, under några århundraden, kunnat bibehållas förmedelst mundtlig tradition *].

Sitt lif tillbragte Druiderna**] i en klosterlik afskiljdhet från verlden, och sysselsatte sig med att tänka öfver tingens natur, och ur densamma utleta orsaken till timade, och gången af kommande händelser. Deras Religion var blodig, ofta grym. Cæsar yttrar sig härom: "hela Galliska nationen är sin offertjenst utomordentligt tillgifven, därför offra, eller lofva de, som ligga i svåra sjukdomar, eller befinna sig i faror och strider, att offra människor, hvilket Druiderna förrätta. Ty de tro att de odödliga Gudarne icke på andra villkor kunna försonas eller tillfredsställas, än om människolif gifves för människolif. De hafva därför äfven statsoffer af samma slag. . . . De tro att dödsstraffet, föröfvadt å tjufvar, röfvare eller förbrytare gripne å bar ger-

---

*] Att en sorts Run-skrift likväl faans hos detta folk, skall framdeles bevisas.

**] Irländska Druidismen skiljer sig dock i flera afscenden från den Brittiska och Galliska. Se derom Moore, *Hist. of Ireland*. Vol. 1. p. 57 o. f.

ning, företrädesvis är Gudarne angenämt, men om ej dylika personer finnas, uppoffras äfven oskyldige.”

Träd- och Plantdyrkan äro framträdande företeckelser i Celtiska Hedendomen. Främst stodo Eken och Mistelten. Eklöfskransade förrättade Druiderna sina ceremonier, i ekskogar hade de sina boningar, under ekar voro deras domaresäten, och hvarje ställe, der en ek växte, ansågs såsom ett föremål för Gudarnes synnerliga nåd och välbehag. Helig var äfven Mistelten, som med många ceremonier *] högtidligen afskars, när månan var sex dagar gammal, och förvandlades i en balsam, som troddes hela alla lidanden. Märkvärdig och i ögonen fallande är den olika rôle Mistelten spelar i nordiska Mythologien, der den tillfogade Asarne den största af alla olyckor **].

Vigtiga för närmare bestämmande af vårt ämne är isynnerhet deras religionsläror. Liksom Triaden genomgår, snart sagdt, allt i de Celtiska folkens seder, bruk och föressällningssätt, framstår äfven i deras Religion en trefald af läror, kanhända värda mera uppmärksamhet än man, i vårt upplysta och hyperkritiska tidehvarf, velat egna detta ”råa” folk. De lärde *sjülens odödlighet* ***], dess vandring efter döden genom en serie af kroppar †], och sluteligen, efter fullbordad vandring, dess pånyttfödelse ††]. De moraliska följderna af dessa läror voro: tapper-

*] Se derom Mone, *Gesch. d. Heidenth. im nördl. Europa.* Th. 2. s. 401, 402 och Shar. Turner, *Hist. of A. S.* Vol. I. p. 45.

**] Om betydelsen af Mistelten, se Geijer, *S. R. II. I.* 550.

***] Non interire animas. *Cæs. D. B. G. Lib. VI. cap. 14.*

†] Ab aliis post mortem transire ad alios. Detta är tydeligen Pythagoreiska läran om *Μετεμψυχωσις*. — Ovisst är om Pyth. eller Druiderna uppfunnit densamma, men en commentator till *Cæs.* (*Celarius*) anför ett yttrande af en Pyth. skribent, som säger att Pythagoras hört den af Gallerna.

††] *Τὰς ψυχὰς δὲ ἐτῶν ὠρισμένων πάλιν βιοῦν.* Diodorus. *Cit.* f. Mone.

het och förakt för döden, öfvertygelsen om ett samband mellan de lefvande och döda *], samt erkännandet af ett lif efter detta, och i följd deraf äfven vedergällningsrätten.

I cosmologiskt hänseende voro de icke heller utan insigter. De spekulerade öfver planeternas rörelse, jordens och himlakropparnas storlek, och fördjupade sig i undersökningar öfver tingens natur i allmänhet. Att fullkomligt bestämman det ursprungliga i deras Gudalära är svårt, om icke omöjligt, emedan den röjer en uråldrig beröring med andra nationers, isynnehet Orientens, såsom Phœniciers, Persers m. fl. och man har icke utan sannolikhet påstått, att de enda öfverlemningar vi ega från denna tid, dessa urgamla stenmassor, hvilkas sammanhopande Historien icke minnes, hafva nämnde folkslag att tacka för sin tillvaro. Så skola monumenterna vid *Dundalk*, *Stonehenge*, nära Salisbury, och *Avebury* vara af dem uppförda **]. Ja, de mest allmänna af Celtiska stenlemningar, *Cromleachs*, leda sitt ursprungliga namn från Hebräiskan ***], och de ryktbara *Llech-Lavar* (eller Rocking-Stones) på Iriska *Lia Fail* (domstenar) äfven kallade *Cloch na Cineamhna*, fundna såväl i Irland, som Cornwall och Wales, skola mycket likna Persernas *Atizoë*,

---

*] Såsom exempel må nämnas öfvertygelsen i Skottska högländerna i detta fall: "They think the souls of the deceased are in communion with famous men of those places, of whom they retain many stories and sonnets, as of the giants Fin Mac-Huyle, O'Shin Mac-Owin; and they say, through illusion, that they often see them. Th. Moore, *Hist. of Ireland*. Vol. I. p. 110.

**] Bevisen härföre: se Sh. Turner, *The Hist. of Angl. Sax*. Vol. I. p. 43.

***] "It is remarkable that all the ancient altars found in Ireland, and now distinguished by the name of *Cromleachs* or sloping stones, were Originally called *Bothal*, or the *House of God*, and they seem to be of the same species as those mentioned in the Book of Genesis, called by Hebrews, *Bethel*, which has the same signification as the Irish *Bothal*." — Beauford, *Druidism Revived*. — Moore, *Hist. of Ireland*. Vol. I. p. 28.

äfvensom de symboler, hvilka Phœnicierna dyrkade under namn af *Bætyli* eller lefvande stenar. Dessa säga de blifvit förfärdigade af Uranos, eller Himmelen, hvilka Irerna dyrkade under namn af *Samhin*. Eld- och Ljus-dyrkan, till en stor del gemensam för alla världens folk, visar sig äfven hos Celterna, och isynnerhet hos Irerna, hvilka, såsom förut är nämnt, renast bibehållit sitt språk och sin religion. Främst deruti står dyrkan af Solen, "Himmelens Herre", hvilken St. Patrick, Irlands apostel, vid sin ankomst dit fann fullständigt utbildad; och de ännu befintliga s. k. *Rnoc-Greine* och *Tuam-Greine* *], eller Solens kullar, äfvensom *Granny's Bed*, corrumperadt från *Grian-Beacht* (Solens ring), hafva tydligen varit ställen, der nämnde Gudom dyrkades. Och vid Castle-Mary, nära Cloyne, finnas ännu lemningar af en Cromleach, som kallades *Cariq-Croith*, eller Solens klippa. Vid Samhin's fest i Martii månad hvarje år, offrades alltid ett visst antal människor och djur, till döden dömda af Druiderna på deras tribunal vid Mount *Usneach*, då offret bands mellan tvenne bål och stektes, Guden till ära. Men ej blott Solen, utan äfven månan var föremål för deras tillbedjan. Den dyrkades under namn af *Re* på ett berg i landskapet *Antrim*, kalladt *Stieve Mis*, eller månans berg, och äfven utom Irland har man funnit spår af denna dyrkan **]. Vi finna hos dem äfven en national-fest, firad vid början af våren, som eger någon likhet med den i Rom till Gudin-

---

*] *Tuama* betyder på Gäliska och Iriska språket, grafhög, kulle, och *Grian* Sol. *Galic and English Dictionary* By W. Shaw. London 1780.

**] A bas-relief found at Autun, of which there is an engraving given by Mantfaucon, represents a Gallic Druid holding in his right hand a crescent resembling the moon at six days old; om hvilken Montfaucon tillägger . . . I think it cannot be doubted but that this crescent, which is of the size of the moon at that age, respects that rite of the Druids." Moore, Vol. I. p. 18.

nan Palis ära, då ett bål upptändes åt Guden Beal eller Baal, och då en sträng befallning utgafs att hvarje eld i hela Irland skulle utsläckas. Vid dödsstraff var förbjudet, att åter tända dem, förr än bålet vid *Tara* flammade opp. Tiden för denna ceremoni framflyttades, straxt efter Christendomens införande, till den första Majnatten, då det var en sed att rena allt levande vid denna eld, hvarigenom man trodde sig afvända smittosamma sjukdomar och andra olyckor för det året *]. Samma förfarande iakttago Romrarne, då de vid den nämnda Palis fest, genom eld, renade sig sjelfva och sina hjordar **]. Och äfven andra nationer begagnade detta medel att befria sig från hvarje befaradt ondt ***]. Den grymmaste sidan af deras Religion var otvifvelaktigt *Cromh-Cruach-culten*, äfven af österländskt ursprung, som bestod i offrandet af allt förstfödt på *Magh-Sleacht* (slagtarfältet) vid Samhin's-festen. Bilden af denna Gud, gjuten af guld, och omgifven af tolf mindae beläten, sannolikt representerande Zodiakens tolf tecken, förstördes af St. Patrik, då offrandet åt densamma småningom försvann. Hos Walerna innehar *Hu-Gadarn*, den mäktige Hy, (kanske densamme som Iernas Samhin eller Grian?) förnämsta rummet. Han ansågs såsom verdens Skapare, Herre och Välgörare. Han kufvade de stridiga elementerna och afskiljde hvarjes verkningskrets

---

*] "This pagan Ceremony of lighting those fires in honour of the Asiatic God Belus, gave its name to the entire month of May, which to this day is called *Mios na Bealteine*, in the Irish language. Dr Keating says, the design of it was to keep off contagious disorders from them for that year, and that all the inhabitants of Ireland quenched their fires on that day, and kindled them again out of some part of that fire." Shaw, *Galic Diction. under Bealteine*.

**] Per flammæ saluisse pecus, saluisse colonos. Ovid. Fast. Lib. IV. v. 305.

***] Les adorateurs de feu publièrent que ceux qui ne feraient point passer leurs enfans par le feu, les exposaient au danger de mourir. Maimonide, Lib. III. c. 58. Cit. af Moore.

ur deras chaotiska sammanblandning. Han är den "lysande Guden" med "Regnbågen till gördel" och "Ethern till mantelbrän", Han är beskyddaren i Dunklet, sjelf Sångare och Bardernas Konung, Han är Stridernas Herre, den högste Druid och kallas, såsom sådan, *Yssadawr*, eller offraren. "Verldens ordning är Sphærernas harmonie, det himmelska strängaspelet, inrättadt af Hu, uppfinnare till Sånggen, sinnebilden af alltings samklang. Sjelf betraktas han såsom en, ehuru hans verkningar sträcka sig till allt." Troligen är han, med alla sina epitheter och namn, en symbol af den alstrande och lifgifvande kraften; och anses såsom ett grundväsende i hela Celtiska hedendomen, ehuru under olika benämningar *].

Hvad Cæsar anför öfver Galliernas religion är i korthet följande. De dyrkade Mercurius såsom sin förnämsta Gud och anlidade honom vid åtskilliga tillfällen **]. Dernäst var Apollo, på Galliska Belin, Belen och Abelio, Mars eller Esus, Jupiter eller Taran, Taranis, och Minerva de förnämste. Äfven Dis, nattens Gud, dyrkade de såsom sin skapare, hvarföre de ock alltid, i motsats mot andra folk, mätte tiden, ej genom dagarnes, utan nätternas antal ***].

Kännedomen om det stora antal genier och andar, som Celterna dyrkade, har, liksom det egentliga inre lifvet af deras Religion, blott ofullkomligt hunnit till oss. Nämnas må dock att en art deraf, incubi, synes mäktigt inverkat på folktron. Den benämndes på Galliska språket *Dusii*, finnes ännu såsom *Teus* (ande) i det Bretonska och *Duce* eller

---

*] En utförlig beskrifning öfver Hu-Culten finnes hos Mone, *Geschichte des Heidenth. im Nördl. Europa.* Th. 2. sidd. 491—503.

**] Sannolikt betraktade Gallierna Mercurius, i likhet med andra Religionsbekännare, såsom den der ledsagade de dödats själar.

***] Cæs. D. B. G. L. VI. cap. 47.

Devce i det Engelska språket. En annan art deraf var Dvärgarne, på Bretonska *Gories* eller *Crions*, hvilka tillskrefvos utomordentliga krafter, i det de ansågos såsom uppbyggare af de s. k. Druidkretsarne. Dessutom dyrkades Feer, Elfvor och Sylpher, väsenden, hvilka under olika gestalter framträdte i de flesta hedniska verldsåsigter *]. — Men det inskränkta utrymmet tillåter icke ett vidlöftigare ordande härom; utan skola vi, efter en kort öfverblick af Bardväsendet i Irland och Wales, öfvergå till närmare bestämmande af hvad egentligen rörer Ossian och hans sänger.

De källor, hvarur kunskapen om de gamle Walesernas forntid måste hämtas, är dels de stenmonumenter vi ännu äga kvar, dels sagokretsarne från denna tid; men af mesta värde äro dock de Bardiska öfverlemningarna, som innehålla stora skatter af religieusa underrättelser. De gå tillbaka ända inuti 5:te seklet, och äro fullständigt samlade i: *The Myvyrian Archaeology of Wales, collected out of ancient manuscripts, London 1801—1807*. För detta verk ligga hufvudsakligen till grund två handskrifter; den svarta Boken, ur nionde, och den röda, ur fjortonde århundradet. Utgifvarne äro Owen Jones, Edward Williams och William Owen. De förnämsta Barderna deri äro *Aneurin*, *Taliesin* och *Ilyvarck Hén*. Tredje delen, som bär titel af *Doethineb cenedyl y Cymry* (den ursprungliga eller folkvisheten i Wales) innehåller regler för Dikt-konst, Musik och gamla Wälska musikstycken, jemte lagar af *Dynwal Moelmud*, 400 år f. Chr., och af *Hywel Dda*, 940 e. Chr., samt dessutom *Catwg* eller *Catoc den vises* tänkespråk. Alla dessa lemnningar bestå, nästan utan undantag, af Triader d. v. s. hvarje tal eller föredrag, hvori förekommer en tretet

---

*] *Monc*, Th. 2. 419—421.

af föremål, innehållet må röra hvad ämne som helst. Dessa Triader förtjenade visserligen, att man om dem toge en närmare kunskap; men planen för ett arbete sådant som detta medgifver det ej; emedlertid må utgifvarnes ord, citerade af Mone, här införas: "Man kan anse dem såsom de viktigaste och märkvärdigaste produkter af det Waliska språket, och de innehålla en mängd underrättelser, som röra de gamle Britterna. De äro ett system af öfverlemningar, hvilket genom Bardinrättningarne ernått sin högsta fullkomlighet, och blifvit användt till omklädning för hvarje art af vetande och kunskap" (Mone, Th. 2. s. 451). Äfven mot dem har man hvässat kritikens vapen, och velat förneka deras äkthet; men Sharon Turner (i *vindication of the Genuineness of the ancient British poems*, Lond. 1803. 8.) har nöjaktigt bevisat deras authenticitet. De äro så mycket märkvärdigare, som, snart sagdt, endast genom dem forntidens läror, af Christendomen mer och mer förträngda, blifvit åt oss bibehållna. Det är ock egentligen från denna tid, då de gamla Druid-ordnarne försvunno vid Christendomens införande, som Bard-orden förskrifver sitt ursprung. Den stiftades af *Merlin* eller rättare *Merddin, bardd Emrys Wledig* i slutet af 5:te seklet. Under namnet Bard har man att förstå, icke blott en sångare, utan tillika en Prest, Philosoph och Lärare, hvilken, emedan den metriskä var enda brukliga framställningsarten, måste i grund känna densamma. Ordens inrättning var följande: Stormästaren benämndes *Bardd Cadair* eller *Cadeiriawg*; medlemmar voro Druider och Barder. Druiderna voro fördelade i fyra grader. 1) *Disgibbliysbas* hette den, som i tre år lärt sig musik och poesie. 2) *Disgibl* (discipulus) *disgibliaidd* var den sexåriga graden.

3) *Disgibl pencerddiaidd* den nioåriga. 4) *Pencerdd**] den tolfåriga eller Doctorsgraden. Barderna hade en trefaldig indelningsgrund. I. Efter Stånd: 1) *Prududd*, en furstlig Bard. 2) *Telwyr*, ur medelståndet. 3) *Clerwyr*, en kringfarande sångare. II. Efter beskaffenheten af deras göromål. 1) *Priveirdd* (sing. Privard), de som sysselsatte sig med uppfinnandet af nya läror. 2) *Posveirdd**]*, de som utbildade konster och vetenskaper, utan att befatta sig med uppfinningar. 3) *Arwyddveirdd*, Härolder i krig. III. Efter deras inre rangordning. 1) Lärjungen, *Awenyddion*. 2) Bardpræsidenten för enskiljda landskaper, *Bardd Taleithiawg*. 3) Den egentliga Stormästarn, *Bardd ynys Prydain*. Enligt Owen har denna inrättning fortlefvat intill våra dagar uti den sednare stiftade orden af Glamorgan, hvilket Davies åter på åtskilliga grunder bemödar sig att vederlägga. Att emedlertid Barderna icke, såsom man uppgifvit, blifvit utrotade 1284 af Edward I, synes af det förbud, Henrik IV 1401 mot dem utgaf ***].

Vida äldre och kanske ännu mera utbildad var Iriska och Skottska Bard-orden, till hvilken sednare vi nedanföre skola återkomma. Den skall först blifvit inrättad af *Ollamh Fodhla* (läs Ollav Folla), som påbjöd Riksdagen i Temora eller Tara, och stiftade en Academie, kallad *Mur-ollam-ham †*). Medlemmarne häraf sammankommo den första November, då Ollamh Fodhla gaf sin Bard-orden stadgar af följande innehåll: Hela lärotiden skall vara tolf år, hvarefter lärjungen blir *Ollamh* eller Doctor. Bar-

*] Owen tolkar Pencerz eller Pencerdd med: a master of the Science of Song. *Welsh Dictionary*.

**] A didactic bard. Owen *Welsh Dictionary*.

***] Om Bardväsendet i Wales se Moore, *Gesch. d. Heidenth. im Nördl. Europ.* 2. 454—471.

†] Th. Moore, *Hist. of Ireland*, Vol. I. p. 87, 88.

derna indelas efter deras stånd, och dessutom efter deras vetenskap, i tre klasser. Den första bestod af *Filidhe*, hvilka diktade såväl Religions-, som krigs-sånger (*Rosga-catha*). Andra klassen bildade *Breitheamhain*, Rättvisans barder, som dömde i tvetydiga fall. Till tredje hörde *Seanachaidhe*, Genealoger, Häfdeforskare och Antiquarier. Genom sina stora privilegier, och missbrukandet deraf, uppretade Barderna folket, som gjorde en resning för att fördrifva dem, då Konung *Conquovar Mac-Nessa* beskyddade dem, och reformerade genom nya lagar deras orden *]. Dessa lagar, förträffligt lämpade efter såväl Bardernas, som folkets frihet, kallades derföre *Beathe-nimhe*, himmelska lagar. Enligt dem måste hvarje lärjunge genomgå sju grader. Den första hette *Fochlucan* och förvärfvades derigenom att lärjungen föredrog 20-50 berättelser. Den andra graden *Mac-Fuirmidh* erhöles genom föredrag af fyrtio sånger eller sagor. För den tredje *Doss* måste femtio föredragas, och för den fjerde *Canaithe* ett lika antal. I femte graden *Cli* skulle han undervisa 8 med-lärjungar, i sjette, *Anstruth*, 12 lärjungar. Högsta graden var *Ollamh*, deri han skulle föredraga trettiotsem sånger och lemna undervisning åt 24 lärjungar. Denna inrättning förnyades och förändrades af Konung *Mogha Nuadhad* i slutet af 2:dra århundradet efter Christus. Under omväxlande öden fortlefde orden till slutet af 18:de seklet. Dess sista Bard var *Turlough O'Carolan*, som dog 1758; och med *Dresbheartach* (berättaren) *Cormac Common*, utgick 1790 hvarje lefvande spår af denna orden **]. Att Barden bemöttes med utmärkt heder,

*] Moore, *Hist. of Ireland*. Vol. I. p. 91.

**] Om Iriska Bardorden se Walker *on the Irish Bards* s. 8, 12, 22—24, 30—32, 33 f. 43, 49, 53 f. 107, 109, 144 f. Mone, 2. 472—482.

hvarhelst han kom, behöfver knapt nämnas, då detta var ett känt förhållande hos alla Nordens söner, hvilka framför andra voro känsliga för tonernas välde. Han satt till höger vid konungens bord, med harpan (Telyn) i sin hand, och sjöng om tider som farit, och händelser som timat. Om han önskade något af sin konung, behöfde han blott för honom sjunga en sång; och om en lifegen blef Bard, var han i samma ögonblick fri. "Cairbar fruktade att draga sitt svärd emot Barderna", säger Ossian, "churu mörker uppgått i hans själ." — "Släpp lös Barderna", sade Cathmor, "de äro förflutna tiders söner. Och kommande åldrar skola höra deras röst, då inga Konungar af Temora mer äro till."
